

Աջակցություն Հայաստանի Ազգային Վիճակագրական Ծառայությանը

Թվինինգ Ծրագրի միջոցով

AM09/ENP-PCA/TP/04

Առաքելության գեկույց

Գյուղատնտեսության Համատարած Հաշվառում

Գործունեություն Դ.3

Իրականացման աջակցություն

Առաքելությունը իրականացրել են

Մոնա Լարսեն, Դանիայի Վիճակագրություն
Քարստրն Լարսեն, Դանիայի Վիճակագրություն

Հայաստան, Նոյեմբերի 21-25, 2011

Տարբերակ 1 ին, նախագիծ

National Statistical Service
Republic of Armenia

STATISTICS
DENMARK

Statistics Denmark

Հեղինակի անունը, հասցեն և էլ.փոստի հասցեն

*Մոնա Լարսեն,
Sejrøgade 11
ԴԿ-2100, Կոպենհագեն Օ
Դանիա
Հեռ +45 39 17 33 99
mla@dst.dk*

*Քարստրն Լարսեն
Sejrøgade 11
ԴԿ-2100, Կոպենհագեն Օ
Դանիա
Հեռ +45 39 17 33 78
kk1@dst.dk*

Բովանդակությունների ցանկ

Ամփոփ նկարագիր	3
1. Ընդհանուր մեկնաբանություններ	5
2. Հարցաթերթիկ և Հրահանգներ	6
3. Հարակից թեմաներ	15
4. Հաջորդ գործունեությունից առաջ իրականացվելիք առաջադրանքներ	17

Զեկույցի հավելվածներ

Հավելված 1. Տեխնիկական առաջադրանք	19
Հավելված 2. Առաքելության ծրագիր	20
Հավելված 3. Անձինք, որորնց հետ հանդիպումներ են տեղի ունեցել	21
Հավելված 4. Այլ աղբյուրների օգտագործումը վիճակագրության մեջ	22
Հավելված 5. Դանիայի լուծումը աշխատուժի վերաբերյալ	22
Հավելված 6. Հարցաթերթիկի նախագիծը 2011 թ, Դեկտեմբերի 9 ի դրությամբ	24

Հապավումների ցանկ

ԳՀՀ	Գյուղատնտեսության համատարած հաշվառում
ՀԴ	Հայկական դրամ
ՇԵ	Շահառու Երկիր (Հայաստան)
ԵՄ	Եվրոպական Միություն
ՏԿՀ	Տնտեսության Կառուցվածքի Հետազոտություն ԵՄ անդամ պետություններում
ԱՊ	Անդամ Պետություն
ՀՀ ԱՎԾ	Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Վիճագրական Ծառայություն
ԲՄ	Բնակչության Մարդահամար
ԱՄՆԳԴ	ԱՄՆ Գյուղատնտեսության դեպարտամենտ

Ամփոփ նկարագիր

Առաքելության ընթացքում ԱՊ փորձագետները ունեցան մի շարք արդյունավետ քննարկումներ ՇԵ փորձագետների հետ, որոնք վերաբերվում էին Գյուղատնտեսության Համատարած Հաշվառման պլանավորմանը և ԳՀՀ հարցաշարին:

Սույն զեկույցում ուսումնասիրվում են այդ քննարկումների հիմնական կետերը, ինչպիսիք են օրինակ այն դեպքերը, երբ հնարավոր է բարելավել հարցերը, պարզեցնել կամ նույնիսկ հանել որոշ հարցեր, կամ այնպիսի դեպքեր, երբ հնարավոր է նաև ավելացնել այլ հարցեր:

Ինչևէ, զեկույցը հիմնականում կենտրոնացած է այն հարցի շուրջ, թե ինչպես պետք է հարցաթերթիկը հասկացվի հարցազրուցավարի կողմից, և իհարկե ֆերմերների կողմից, որոնք էլ տրամադրում են այդ տեղեկատվությունը: Զեկույցում տրվում են առաջարկներ, թե ինչպես պետք է հստակեցնել հարցաթերթիկը և ինչի վրա պետք է կենտրոնանալ հարցազրուցավարների հրահանգները պատրաստելու ժամանակ, ինչպես նաև տրամադրել ուսուցողական նյութեր հարցազրուցավարների համար:

Խիստ կարևոր է, որ հարցազրուցավարները ըմբռնեն հարցաթերթիկը ամբողջությամբ՝ թյուրիմասդություններից խուսափելու համար:

Առաքելության ընթացքում հանդիպում է տեղի ունեցել նաև Վիճակագրության Արարատի Մարզային Գործակալության ղեկավարի հետ (Արտաշատ քաղաքում) և տեղի երկու հարցազրուցավարների հետ, որոնք ներգրավված են ինչպես գյուղատնտեսության վիճակագրության ընթացիկ արտադրության մեջ, այնպես էլ Մարդահամարի մեջ, որը Հայաստանում իրականացվել էր սույն առաքելությունից մեկ ամիս առաջ: Այս հանդիպումը մեծ պատկերացում տվեց հարցաթերթիկի որակի վերաբերյալ և այն տեսակետից, թե ինչպիսի պատասխաններ պետք է ակնկալել:

Առաքելության ընթացքում, ԱՊ փորձագետների և ՀՀ ԱՎԾ –ի միջև համաձայնություն ձևառք բերվեց 2012 թվականի սկզբին իրականացնել հարցաթերթիկի և հարցազրուցավարների հրահանգների դաշտային փորձարկումներ: Դաշտային փորձարկումները պետք է իրականացվեն երկու գյուղերում, որպեսզի ներկայացված լինեն ինչպես դաշտավայրային, այնպես էլ լեռնային գյուղատնտեսությունը:

Ընդհանուր մեկնաբանություններ

Սույն զեկույցը պատրաստվել է ԹՎԻՆԻՆԳ Ծրագրի «Աջակցություն Հայաստանի Ազգային Վիճակագրական Ծառայությանը» Բաղադրիչ Դ –ի շրջանակներում ՀՀ Ազգային Վիճակագրական Ծառայությունում (ՀՀ ԱՎԾ) իրականացված առաքելությունից հետո: Առաքելությունը նվիրված էր Հայաստանի Գյուղատնտեսության Համատարած Հաշվառման մեթոդաբանության հետագա մշակմանը և նախապատրաստմանը:

Գործունեության նպատակն էր գնահատել ընթացիկ աշխատանքը ընդհանուր առմամբ և մասնավորապես նախաձեռնել հարցազրուցավարների հրահանգների հետ կապված աշխատանքները: Որպես առանձին սեմինար ԹՎԻՆԻՆԳ Ծրագրի շրջանակներում ՀՀ Գյուղատնտեսության նախարարության հետ կազմակերպվեց հանդիպում Գյուղատնտեսության Համատարած Հաշվառման վերաբերյալ, որը տեղի ունեցավ Դ.3 առաքելությունից 2 շաբաթ հետո, քանի որ առաքելությունը, ինչպես ի սկզբանե նախատեսված էր պայմանագրով, անմիջականորեն չէր ներգրավել Գյուղատնտեսության նախարարությանը:

Առաքելության նպատակները նշված են հավելված 2-ում:

ԱՊ փորձագետները ցանկանում են իրենց երախտագիտությունն արտահայտել բոլոր այն պաշտոնյաներին և անհատներին, որոնց հետ իրենք հանդիպումներ են ունեցել՝ վերջիններիս ցուցաբերած բարյացակամ աջակցության և արժեքավոր տեղեկատվության համար, որը տրամադրվեց նրանց Հայաստանում գտնվելու ընթացքում և մեծապես նպաստեց իրենց աշխատանքին:

Սույն զեկույցում նշված տեսակետները և դիտողությունները պատկանում են ԱՊ փորձագետներին և բոլորովին պարտադիր չէ, որ դրանք համապատասխանեն Դանիայի Վիճակագրության տեսակետների հետ:

Հարցաթերթիկ և հրահանգներ

ԳՀՀ հարցաթերթիկը բաղկացած է 7 էջից և ներառում է հետևյալ հիմնական թեմաները

Անձնական և վարչական տեղեկատվություն տնտեսության և ֆերմերի վերաբերյալ, օրինակ՝ գտնվելու վայրը, տնտեսության տեսակը, ֆերմերի սեռը և այլն

Մշակաբույսեր

Պարարտանյութեր և թունաքիմիկատներ

Կենդանիներ

Տեխնիկա

Աշխատուժ

Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացում

Տեղեկատվությունը պետք է հավաքագրվի հարցազրուցավարների միջոցով, ինչը ենթադրում է, որ ֆերմերները պարտադիր չէ, որ տեսնեն բուն հարցաթերթիկը և որպես այդպիսին կարևոր է, որ հարցաթերթիկը լիովին հասկանալի լինի հարցազրուցավարների համար, որպեսզի վերջիններս վարեն իմաստալից հարցազրույցներ և կարողանան ֆերմերներին այնպես ներկայացնել հարցերը, որ նրանք պատասխանեն այդ հարցերին առանց որևէ թյուրիմացությունների: Դա նաև նշանակում է, որ հարցազրուցավարները պետք է պատրաստ լինեն անհրաժեշտության դեպքում <<մեկնաբանել>> հարցաթերթիկի հարցերը առօրյա ըմբռնելի բառերով:

ԱՊ փորձագետները մեծ կարևորություն են տալիս հարցազրուցավարների հրահանգներին՝ մասնավորապես կենտրոնանալով բարդ հարցերի վրա, և հրահանգները պետք է ներառեն նաև հնարավոր խնդիրների օրինակներ, ինչպես նաև ներկայացնեն դրանց լուծումները: Ուստի, ԱՊ փորձագետների կողմից առաջարկվում է, արդեն իսկ ձեռնարկել օրինակների հավաքումը, որոնց մի մասը կարող է օգտագործվել հրահանգների մեջ, սակայն դրանք կարող են նաև կիրառվել հարցազրուցավարների վերապատրաստման ընթացքում:

2.1 Մեկից ավելի հարցաթերթիկներ

Առաքելության ընթացքում ՇԵ փորձագետների կողմից նշվեց, որ հնարավոր է օգտագործվեն մեկից ավելի հարցաթերթիկներ տարբեր տնտեսությունների համար: Սա լավ գաղափար կարող է լինել, քանի դեռ ռամզավարությունն այն է, որ վարչական տեղեկատվության վերաբերյալ հարցերը որոնք գտնվում են հարցաթերթիկի առաջին էջում լինեն հնարավորինս իմաստալից տարբեր տեսակի տնտեսությունների համար: Նման կերպ, սա կարող է լավ գաղափար համարվել աշխատուժի բաժնից ընտանիքի վերաբերյալ կետը հանելու համար այն տնտեսությունների համար, որոնք համարվում են հաստատություններ կամ մեծ ձեռնարկություններ:

Սակայն, մնացած բոլոր հարցերի համար ԱՊ Փորձագետները խորհուրդ են տալիս, որ հարցերը միանման լինեն բոլոր տնտեսությունների համար: Հակառակ դեպքում վերջնական արդյունքը թերի տեղեկատվություն կլինի որոշ տնտեսությունների համար, որը մեթոդաբանական խնդիրներ կառաջացնի բաց թողնված տեղեկատվությունը լրացնելու առումով: Դեռևս հարց է, թե արդյոք այս կերպ որևէ ժամանակ կարելի է խնայել՝ ներկայացնելով օրինակ պարզեցված հարցաշարփոքր տնտեսությունների համար: Հարցազրույցը արագ և դյուրին անցկացնելը փոքր տնտեսությունների շրջանում ավելի շատ կախված է հարցազրուցավարի աշխատանքից, քանի որ այդ տնտեսությունները բացի փոքր խոտի հողատարածքից և մի քանի ոչխարներից բացի ոչինչ չունեն:

Ընդհանուր առմամբ, ԱՊ փորձագետները խորհուրդ են տալիս օգտագործել հարցաթերթիկի միևնույն տարբերակը բոլոր տնտեսությունների համար:

2.2 Հարցազրուցավարի հրահանգների ոգեշնչման աղբյուրը

ԱՊ փորձագետները խորհուրդ են տալիս ՇԵ փորձագետներին ուսումնասիրել այլ երկրների ձեռնարկները/հրահանգները ԳՀՀ ոգեշնչման համար: ԱՊ փորձագետները առաջարկում են երկու ձեռնարկ Սերբիայի և Մոլդովայի հանրապետություններից, որոնք կարող են օգտակար ոգեշնչման աղբյուր հանդիսանալ, քանի որ երկուսն էլ ներառում են օրինակներ, որոնք հնարավոր է օգտագործել Հայաստանի համար:

Կոնկրետ օրինակներն են՝ Մոլդովայի ձեռնարկը (Ընդհանուր Գյուղատնտեսության Համատարած Հաշվառման Ձեռնարկ հաշվառման համար, Մոլդովայի Ազգային Վիճակագրական Բյուրո)

Էջ 44, Գլուխ III, Անասնագլխաքանակ (1 Մարտի, 2011թ)

Էջ 46, Գլուխ IV, Գյուղատնտեսական շինարարություն, տեխնիկա և սարքավորումներ

Բնչպես նաև այն գլուխները, որոնք վերաբերվում են ընթացակարգերին և հրահանգներին ձեռնարկի սկզբում կարող են նույնպես լավ աղբյուր հանդիսանալ ոգեշնչման համար, տես էջ՝ 25-35:

Եվ Սերբիայի Ձեռնարկը (Մեթոդաբանական Ձեռնարկ Համատարած հաշվառման նախապատրաստման, կազմակերպման և իրականացման վերաբերյալ, Սերբիայի Հանրապետության Վիճակագրական Գրասենյակ):

Էջ 57-61, Գլուխ 6, Անասնագլխաքանակ, մեղուներ և այլ կենդանիներ

Էջ 64-68, Գլուխ 8, Գյուղատնտեսական տեխնիկա և սարքավորումներ

Էջ 75-83, Գլուխ 10, Աշխատուժ և տնտեսության գործունեությունները

2.3 Տնտեսության Միավորը

Դ.2 առաքելության զեկույցի 8-9 էջերում քննարկվում է տնտեսության միավորը: Սովորաբար դժվար չէ որոշել տնտեսությունը: Մեծ մասամբ տնտեսությունները պարզ են, դրանք <<մեկ անձի տնտեսություններ են>>: Մակայն նշված քննարկումը պետք է ընդլայնվի և հարցազրուցավարները պետք է պատրաստ լինեն վարել հարցազրույցներ նաև հատուկ տնտեսությունների համար, օրինակ պետական հաստատությունների տնտեսություններում կամ այնպիսի տնտեսություններում, որոնք վարվում են մեկից ավելի անձանց կողմից՝ կոլեկտիվ ղեկավարմամբ:

Հետազոտության շեմերին վերաբերյալ հարցերը ուսումնասիրվում են Դ.2 զեկույցի 10-11 էջերում: Պետք է նշել, որ հետազոտության շեմերը որևէ առնչություն չունեն հարցաթերթիկը լրացնելու կամ չլրացնելու հետ:

Հարցազրուցավարները պետք է պնդեն, որպեսզի հարցաթերթիկները լրացվեն նաև փոքր տնտեսությունների կողմից, որոնք հակված են հայտարարելու, որ իրենք ակտիվ չեն գյուղատնտեսության մեջ: Դա նշանակում է, որ նույնիսկ եթե տնտեսությունում առկա է երկու ոչխար և 0.1 հեկտար խոտի հողատարածք, հարցաթերթիկը պետք է լրացվի, քանի որ դրանց չափը ըստ մարդահամարի տրամադրված տեղեկատվության բարձր է գտնվում ընտրված (առաջարկված) շեմից:

Հայաստանում գոյություն ունեն 6 տարբեր տեսակի տնտեսություններ

<<Նորմալ>> տնտեսություններ, որոնք ունեն որոշակի չափ, և մեծ են այնքանով, որ ունեն եզակի ձեռնարկության համար: Ակնկալվում է, որ այս տնտեսությունները արտադրում են գյուղատնտեսական արտադրանք լայն շուկայի համար:

Անհատական տնտեսություններ գյուղերում, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ: Այս տնտեսությունները սովորաբար շատ փոքր են լինում և արտադրում են հիմնականում ընտանիքի սպառման համար:

Ամառանոցների սեփականատերեր, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ փոքր մասշտաբներով: Այս տնտեսությունները նույնպես փոքր են և արտադրում են հիմնականում ընտանիքի սպառման համար:

Քաղաքային բնակչություն, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ իրենց այգիներում: Այս տնտեսությունները նույնպես ամենայն հավանականությամբ արտադրում են ընտանիքի սպառման համար:

Գյուղատնտեսությամբ զբաղվող հաստատություններ, օրինակ կրոնական հասարակություններ, բանտեր և զորամասեր: Արտադրում են հիմնականում սեփական սպառման համար:

Մեծ ձեռնարկություններ, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ: Արտադրում են միայն շուկայի համար:

2.4 Վարչական տեղեկատվություն տնտեսության վերաբերյալ

ԳՀՀ հարցաթերթիկի առաջին էջի վրա կա մի բաժին, որտեղ ֆերմերը պետք է պատասխանի իր տնտեսության վարչական տեղեկատվության վերաբերյալ որոշ հարցերի: Հարցերի մեծ մասը բավականին պարզ են, սակայն տեղին կլինի հրահանգներում և հարցազրուցավարների վերապատրաստման ժամանակ ուշադրություն դարձնել այդ հարցերից որոշներին:

Հարց 6, որը վերաբերվում է կրթությանը: Կրթությունը պետք է հասկացվի որպես ֆերմերի բարձրագույն կրթություն՝ անկախ այն հանգամանքից, թե դա գյուղատնտեսության վերաբերյալ կրթություն է թե ոչ:

Հարց 7, ով է ղեկավարը: Մշտապես խիստ անհրաժեշտ է սահմանել մեկ և միայն մեկ ղեկավար տնտեսության համար: Սովորաբար դա պարզապես լինում է տնտեսության սեփականատերը, որը նաև կրում է հիմնական պատասխանատվությունը, սակայն կան նաև այլ տարբերակներ:

Երբ ղեկավարը սեփականատերը չէ, սակայն օրինակ դա նրա ավագ որդին է կամ կինը, որը գործնականում կրում է պատասխանատվություն տնտեսության վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու համար:

Ղեկավարը կարող է լինել նաև այն անձը, որը տնտեսության սեփականատիրոջ ընտանիքի անդամ չէ, և ընդունվել է աշխատանքի տնտեսության ղեկավարումը ստանձնելու համար:

Այն տնտեսությունների համար, որոնք ունեն հավաքական (կոլեկտիվ) կառավարում, տարբերակներից մեկը կարելի է համարել այն, երբ ընտրվում է տարիքով ամենատարեց ֆերմերը որպես տվյալ տնտեսության ղեկավար, այն դեպքերում, երբ դժվար է որոշել այն անձին, որը կրում է ամենաշատ պատասխանատվությունը: Այլ չափանիշներ նույնպես կարելի է դիտարկել, ինչպիսիք են օրինակ կրթությունը կամ գյուղատնտեսության փորձը, սակայն տարիքը պարզ և կառավարելի չափանիշ է, և հենց սա է առաջարկվում ԱՊ փորձագետների կողմից այն դեպքերում, երբ կասկածներ կլինեն հարցազրույցի ժամանակ:

Պետական հաստատությունների համար նույն կերպ անհրաժեշտ է որոշել մեկ անձ, որը պետք է լինի ղեկավար, և կրկին ԱՊ փորձագետները առաջարկում են տարիքը համարել որպես որոշիչ չափանիշ, եթե այլ կերպ դժվար է որոշել, թե ով է ղեկավարը:

Շատ կարևոր է, որ հարցազրուցավարը կենտրոնանա ցած լինի ղեկավարին որոշելու առումով, սա նաև վերաբերվում է ոչ-ավանդական կազմակերպությունների տնտեսություններին:

Հարց 9. Գործում է արդյոք տնտեսությունը, թե ոչ: Սա նշանակում է, որ ֆերմերը տարբերակ ունի հայտարարելու, որ նա ընդհանրապես գյուղատնտեսական գործունեություն չի ծավալում: Անհրաժեշտ է ունենալ նման տարբերակ, քանի որ գոյություն ունեն պասիվ տնտեսության միավորներ: Սակայն, նաև խիստ անհրաժեշտ է կիրառել այս տարբերակը միայն այն դեպքում, երբ իսկապես տնտեսությունը ակտիվ չէ: Դա կարող է լինեն տնտեսություն, որը ժամանակին ծավալել է ֆերմերային գործունեություններ, սակայն այժմ ամբողջությամբ դադարեցրել է գործունեությունը՝ բոլոր մշակաբույսերով և անասուններով:

Հարց 21. արդյոք գյուղատնտեսությունը տվյալ տնտեսության հիմնական գործունեությունն է: Սա իմաստալից հարց է և ամենայն հավանականությամբ այդքան էլ դժվար չէ ֆերմերի համար պատասխանել այս հարցին: ԱՊ փորձագետները օգտվեցին հնարավորությունից և ներկայացրեցին ԵՄ չափանիշները, երբ տնտեսությունը նշում է, որ այն ակտիվ է նաև որոշակի բիզնես գործունեություններում գյուղատնտեսությունից տարբեր և որտեղ տնտեսությունը նաև նշում է այդ գործունեությունների տնտեսական կարևորությունը:

2.5 Հողի օգտագործումը

ՀՀ ԱՎԾ դիտարկում է հարցաթերթիկի II բաժնի պարզեցումը (էջ 2), որպեսզի չափանիշը լինի հետևյալը՝

Սեփական գյուղատնտեսական հողեր
հանած վարձակալության տրված հողերը
գումարած այն հողերը, որոնք վարձակալվել են այլ տնտեսություններից (տարածքի վարձակալություն)
= ընդհանուր գյուղատնտեսական հողեր, որոնք գտնվում են տնտեսության ենթակայության ներքո
հանած չօգտագործվող գյուղատնտեսական հողեր (խոսքն հողեր)
= մշակված հողատարածք

Բոլոր կետերին պետք է պատասխանել հեկտարներով՝ մեկ կամ երկու տասնորդականներով:

Հաջորդ քայլն այն է, որ պետք է բաժանել մշակված հողատարածքը ըստ տարբեր մշակաբույսերի: Որպես իմաստալից պատասխանի օրինակ կարելի է բերել այն տնտեսությունը, որն ունի օրինակ 20.0 հեկտար հող, որից 5.0 հեկտարը աշնանացան ցորեն է (34 Բ), 5.0 հեկտարը գարնանացան գարի (35 Բ), 9.0 հեկտար կարտոֆիլ (38 Բ) և 1.0 հեկտար լոլիկ (42 Բ):

Իրատեսական է, որ հարցազրուցավարը պետք է երբեմն բավարարվի <<մոտավոր թվերով>> այն դեպքում, երբ ֆերմերը չի տիրապետում ճշգրիտ տեղեկատվությանը: Սա չպետք է մեծ խնդիր համարվի, այլ դիտարկվի որպես միանգամայն նորմալ իրավիճակ նման վիճակագրական տեղեկատվություն հավաքագրելու ժամանակ: Սակայն, հարցազրուցավարը պետք է շատ խիստ մոտեցում ցուցաբերի մշակված հողատարածքը ընդհանուր մշակաբույսերի թվի հետ հավասարակշռելու ժամանակ:

ՇԵ փորձագետները առաջարկեցին հարցաթերթիկի ևս մեկ պարզեցում, որը վերաբերվում է բանջարեղենին, և առաջարկում են ունենալ միայն մեկ կետ, այլ ոչ թե բանջարեղենի ենթակատեգորիաներ, ինչպիսիք են կաղամբը և լոլիկը: ԱՊ փորձագետները լիովին կողմ են այս գաղափարին, և այս հարցում որևէ խնդիր չի լինի ԵՄ կանոնակարգի պահանջների համապատասխանության հետ կապված: Սակայն, բանջարեղենի բաշխումը ըստ կատեգորիաների կարող է գերակշռել, եթե վիճակագրության կարևոր ազգային սպառողները համարեն, որ այս կերպ իրենք կորցնում են արժեքավոր վիճակագրական տեղեկատվություն:

Հարցաթերթիկի այն բաժինը, որը վերաբերվում է հողի օգտագործմանը, նույնպես պարունակում է հարցեր տարբեր մշակաբույսերի ոռոգման հետ կապված: Դ.2 գեկույցի 12-րդ էջում քննարկվել է, թե արդյոք ոռոգման բաժնի հետ կապված պարզեցումը հնարավոր կլինի թե ոչ՝ տեղադրելով ոռոգման հետ կապված հարցերը հարցաթերթիկի առանձին բաժնում՝ մշակաբույսերի պարզեցված ցանկով: Սակայն

կան նաև առավելություններ հարցաթերթիկը պահելով այնպես, ինչպես այն կա, քանի որ ոռոգման վերաբերյալ առանձին բաժինը խաչաձև ստուգումների անհրաժեշտություն կառաջացնի՝ ոռոգման բաժինը համեմատելով հողի օգտագործման բաժնի հետ: (Օրինակ, ֆերմերը ոռոգում է 10 հեկտար հացահատիկ սակայն մշակում է փաստացիորեն 10 հեկտարից պակաս հացահատիկ):

Հարցաթերթիկի տրամաբանությունն այն է, որ ցանկացած մշակաբույսեր, որոնք կարող են ոռոգվել կարելի է նշվել Գ սյունակում: Նշելով, որ մշակաբույսը կարող է ոռոգելի լինել, նշանակում է, որ տնտեսությունը ունի տեխնիկական սարքավորում ոռոգելու համար: Սակայն, փաստացի ոռոգված մշակաբույսը պետք է նշվի Դ սյունակում, ներառյալ ինչպես տեխնիկական սարքավորման միջոցով, այնպես էլ բնական աղբյուրի միջոցով ոռոգումը, ինչպիսին է օրինակ գետը, որը կարող է գտնվել տվյալ տնտեսության մոտակայքում:

Սա նշանակում է, որ միանգամայն հնարավոր է, որ տնտեսությունն ունենա 10.0 հեկտար կարտոֆիլ (42 Բ), 0.0 հեկտար ոռոգելի կարտոֆիլ (42 Գ) սակայն 5.0 հեկտար փաստացի ոռոգված կարտոֆիլ (42 Դ) վերջին սեզոնում: Նման դեպքում ոռոգումը կիրականցվի բնական աղբյուրի միջոցով:

Խիստ անհրաժեշտ է, որ հարցազրուցավարը հասկանա հարցաթերթիկի տրամաբանությունը ոռոգման վերաբերյալ:

Անհրաժեշտության դեպքում, հնարավոր է նաև ավելացնել որոշ լրացուցիչ հարցեր ոռոգման հետ կապված, մի քանի օրինակներ ներկայացվում են ստորև՝

Ինչպիսի ոռոգման միջոցներ է կիրառում տնտեսությունը:

Կաթիլային թե միկրո ոռոգում

Ցնցուղային ոռոգում

Մակերեսային ոռոգում (հեղեղ, ալիքներ)

Այլ միջոցներ

Ինչպիսի ոռոգման աղբյուրներ է օգտագործում տնտեսությունը:

Ստորերկրյա ջրեր

Տնտեսության մակերեսային ջրերը (փոքր ամբարտակ, ջրամբարներ)

Մակերեսային ջրեր, տնտեսությունից դուրս (լճեր, ներքին ջրային ուղիներ, որոնք նախատեսված չեն ոռոգման նպատակների համար)

Ընդհանուր ջրամատակարարման ցանց

Այլ աղբյուրներ

Հողի օգտագործման բաժնից հետո երրորդ էջում կան որոշ հարցեր կապված այն հողերի հետ, որոնք գտնվում են այլ տարածաշրջաններում (մարզերում): Տնտեսությունը պետք է նշի, թե արդյոք այն ունի օրինակ 10 հեկտար հողատարածք հարևան մարզում կամ նույնիսկ այլ շրջաններում, որոնք չեն հանդիսանում տնտեսության տարածաշրջանը: Այնուհետև այդ 10 հեկտարը պետք է բաշխվի ըստ հիմնական մշակաբույսերի: Ենթադրվում է, որ տնտեսությունը կարող է ունենալ հողատարածք մինչև երկու տարբեր մարզերում ներառյալ:

Այստեղ կարելի է ներկայացնել երկու դիտողություններ՝

Պետք է նշվի, որ այլ շրջաններում գտնվող հողատարածքը ներառում է ինչպես սեփական հողերը, այնպես էլ վարձակալված հողերը:

Արդյոք միշտ հեշտ կլինի ֆերմերի համար իմանալ հարակից շրջաններում գտնվող հողատարածքի չափը: Սա չպետք է շատ բարդ լինի, քանի որ ֆերմերները, որոնք ունեն հողատարածք մի քանի շրջաններում վճարում են հողի հարկ տարբեր տեղական մարմիններին և հետևաբար պետք է լավ

տեղյակ լինեն այն հողերի չափի վերաբերյալ, որոնք գտնվում են այլ շրջաններում: Միգուցե սա փոքր-ինչ բարդ լինի, եթե հողատարածքը վարձակալված է այլ շրջաններում գտնվող տնտեսություններից:

2.6 Պարարտանյութեր և թունաքիմիկատներ

ԳՀՀ-ի հարցերը, որոնք վերաբերվում են պարարտանյութերին և թունաքիմիկատներին բավականին բարդ են: ԱՊ փորձագետները քննարկել են այս կետը ՇԵ փորձագետների հետ, քանի որ ֆերմերի համար շատ բարդ կլինի պատասխանել հարցերին այնպես ինչպես դրանք ձևակերպված են այստեղ: Արարատ մարզի հարցազրուցավարները համաձայն էին այն կարծիքին, որ այս հարցերը բավականին բարդ են: Շատ դեպքերում ֆերմերը չգիտի թե ինչ տեսակի քիմիական պարարտանյութեր են իրենք օգտագործում: Այդ իսկ պատճառով, ԱՊ փորձագետները առաջարկում են պարզեցնել այս մասը՝ սահմանափակելով դրանք այո/ոչ պատասխաններով, օրինակ՝

*Արդյոք դուք օգտագործել եք քիմիական/հանքային պարարտանյութեր վերջին տարվա ընթացքում:
Արդյոք օգտագործվել են օրգանական պարարտանյութեր (զոմաղբ, մեզ, կակդան) վերջին տարում:
Արդյոք օգտագործվել են թունաքիմիկատներ վերջին տարվա ընթացքում:*

Եթե ահնրաժեշտ է ավելի մանրամասն տեղեկություններ քիմիական պարարտանյութերի վերաբերյալ, հնարավոր է իրականացնել ընտրանքային հետազոտություն այն միավորների շրջանում, որոնք պատասխանել են այս հարցերին, իրականում դա կարելի է իրականացնել ԳՀՀ-ից հետո:

Անասնազվիաքանակ

Պետք է ընդգծել, որ անասնազվիաքանակը պետք է հետազոտվի կոնկրետ որևէ օրվա դրությամբ, և այդ իսկ պատճառով օգտակար կլինի հարցազրուցավարների համար նշել կոնկրետ ամսաթիվ ԳՀՀ հարցաթերթիկի վրա:

ԱՊ փորձագետները հետաքրքրվեցին այն նախադրյալների վերաբերյալ, որոնք վերաբերվում են և անասնազվիաքանակի ընդհանուր թվին և թե դրանցից որքանն են մասնավոր: Բացատրությունն այն էր, որ շատ դեպքերում անասունները վարձակալված են լինում:

ԱՊ փորձագետները գտնում են, որ խոզերին վերաբերվող հարցերը համեմատաբար բարդ են, մասնավորապես դրանց բաշխումը ըստ տարբեր քաշային խմբերի: Արտաշատում տեղի ունեցած հանդիպման ընթացքում, Արարատ մարզի հարցազրուցավարները համաձայնեցին, որ սեփականատիրոջ համար բավականին բարդ է ճշգրիտ պատասխանել խոզերի վերաբերյալ այս հարցերին:

ԵՄ չափանիշի համաձայն պահանջվում է խոզերի 3 խմբերի տեղեկատվություն և ԱՊ փորձագետները առաջարկում են ընդունել ԵՄ չափանիշը խոզերի վերաբերյալ:

Խոճկոռներ, որոնց քաշը 20 կգ ից պակաս է
Մայր խոզեր, որոնց քաշը 50 կգ և ավելին է
Այլ խոզեր

Նման պարզեցված հարցերով ակնկալվում է, որ պատասխանների որակը բավականին բարձր կլինի:

Պետք է ուսումնասիրել, թե արդյոք անասունների ցանկը ամբողջական է: Եթե ոչ, ապա կարելի է ավելացնել մեկ տարբերակ <<Այլ կենդանիներ>> կետով:

Տեխնիկա և շինություններ

Հարցաթերթիկի VII և VIII գլուխների հարցերը վերաբերվում են գյուղատնտեսական տեխնիկային: Ակնկալվում է, որ ֆերմերի համար ավելի հեշտ է պատասխանել թե արդյոք նա ունի օրինակ մեկ տրակտոր՝ նույնիսկ եթե անհրաժեշտ է նշել նաև ձիաուժը (5 տարբեր կատեգորիաներ): Պետք է ներառվեն ինչպես սեփական տեխնիկան, այնպես էլ մշտական վարձակալված տեխնիկան:

Տեխնիկան դա տնտեսության կառուցվածքի հետազոտության դասական կետերից է: Տեխնիկայի վերաբերյալ հարցերի նպատակն է ստանալ գյուղատնտեսության տեխնիկայի հագեցվածության պատկերը, օրինակ թե արդյոք բանող ձիերը փոխարինվում են գյուղատնտեսական տեխնիկայով, թե ոչ: Սակայն տեխնիկան կարող է օգտագործվել նույնիսկ այն դեպքերում, երբ տնտեսությանը մշտապես հասանալի չեն այդ սարքավորումները: Ֆերմերը կարող է տրակտորը ժամանակավոր ձեռք բերել իր հարևանից կամ վարձել մի գյուղատնտեսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունից՝ ցանելու և բերքահավաք անելու համար՝ օգտագործելով առաջավոր ցանքի սարքավորումներ և բերքահավաք կոմբայններ: Ուստի, ԱՊ փորձագետները խորհուրդ են տալիս հարց տալ, թե արդյոք այդ սարքավորումները օգտագործվում են թե ոչ՝ նույնիսկ եթե տնտեսությունը չունի իր սեփական սարքավորումները:

Շինությունների հետ կապված հարցերը ներառում են որոշ հարցեր, որոնք վերաբերվում են կենդանիների պահոցների կարողունակությանը, օրինակ թե քանի կով կարող է ունենալ ֆերմերը մշտապես իր ախոռում (անկախ կովերի փաստացի քանակից): Եթե <<կլորացված թվեր>> ընդունվում են, ապա այս հարցերը չպետք է շատ բարդ լինեն:

Տեխնիկային վերաբերվող մնացած հարցերը համեմատաբար ավելի հեշտ են և պահանջում են այո/ոչ պատասխաններ:

2.9 Աշխատուժ

Աշխատուժի բաժինը շատ ավելի մոտ է ԵՄ չափանիշներին, որտեղ գյուղացիական տնտեսությունում աշխատող բոլոր մարդիկ բաժանված են ըստ սեռի, կրթության, ընտանիքի անդամների/ոչ անդամների, և աշխատաժամանակի 5 կատեգորիաների, որտեղ տարվա կտրածքով 1800 ժամը համարվում է լրիվ դրույք: Դանիական օրինակի նկարագրության համար տես Հավելված 5-ը:

ԵՄ Կանոնակարգի N1166/2008-տնտեսության կառուցվածքի վիճակագրության վերաբերյալ չափանիշը հետևյալն է՝

Լրիվ դրույքով

$\frac{3}{4}$ - < լրիվ դրույք

$\frac{1}{2}$ - < $\frac{3}{4}$ լրիվ դրույք

$\frac{1}{4}$ - < $\frac{1}{2}$ լրիվ դրույք

< $\frac{1}{4}$ լրիվ դրույք

ԵՄ ստանդարտը աշխատանքային ժամերի վերաձեռն, ինչպես նշված է Հայաստանի հարցաթերթիկի նախագծային տարբերակում, լավ գաղափար է:

Մարդկանց քանակը ըստ կատեգորիաների սահմանելու փոխարեն յուրաքանչյուր անձին հատկացվում է մի տող, ում սեռը, կրթությունը և աշխատանքի ժամաքանակը պետք է նշվի: Ընտանիքի աշխատողների համար նաև պետք է նշվի տնտեսությունից դուրս կատարվող աշխատանքը: Պետք է նշել, որ ընտանիքի աշխատող անդամ են համարվում նաև հենց ֆերմերը և իր կինը: Հազվադեպ դեպքերում, երբ հարցաթերթիկը չունի բավարար տողեր, հարցազրուցվարը պետք է պատրաստ լինի մնացած մարդկանց համար նոր աղյուսակներ ավելացնելու համար:

Ստորև նշված աշխատուժի վերաբերյալ երկու հարցերը խնդրահարույց են՝

1) Ակնկալվում է, որ շատ դժվար կլինի որոշել ընտանիքի աշխատողների աշխատանքային ժամերը: Շատ դեպքերում պաշտոնական աշխատանքային պայմանագիր կնքված չի լինում, ընտանիքի աշխատողներն աշխատում են, երբ անհրաժեշտ է լինում աշխատանք իրականացնել: Մինչև տարվա վերջ անհնարին կլինի մտապահել, թե արդյոք ընտանիքի աշխատող անդամը աշխատել է 800 թե 1,200 ժամ, նույնիսկ մոտավոր հաշվարկով:

2) Ընտանիքի անդամ չհանդիսացող աշխատողների համար աշխատանքային ժամերի սահմանումը պետք է ավելի հեշտ լինի: Մյուս կողմից ֆերմերի համար դժվար է պատասխանել ընտանիքի անդամ չհանդիսացող աշխատողների կրթության վերաբերյալ հարցերին:

Կարող են առաջարկվել հետևյալ լուծումները՝

Աշխատանքային ժամերի վերաբերյալ հարցերը կարող են գոնե ստուգվել պլանավորված դաշտային փորձարկումների միջոցով: Որպես ամենավատ իրավիճակ կարող է համարվել այն, երբ հարցաթերթիկից հանվեն աշխատանքային ժամերը: Այնուամենայնիվ մի փոքր կրիտիկական է, քանի որ աշխատանքային ժամերը համարվում են ԵՄ պահանջները: Կարող է հաշվի առնվել նաև այն, թե արդյոք տեղեկատվությունը պետք է ներմուծած լինի՝ ելնելով տնտեսության չափից հաշվի առնելով թե մշակաբույսերը և թե անասունները: Նաև հնարավոր է որոշ տնտեսություններից վերցնել տեղեկություններ, եթե ոչ ամբողջ տեղեկատվությունը, ապա գոնե այնպես, որ բաց թողնված տեղեկատվությունը հնարավոր լինի լրացնել: Անդամ պետության փորձագետներն առաջարկում են աղյուսակների օգտագործումը, որը հնարավորություն կտա հարցազրույց վերցնողներին օգնելու

Ֆերմերին՝ տարվա կտրվածքով բաժանելու աշխատանքային ժամերը: Օրինակ՝ տարին կարող է բաժանվել երեք ժամանակահատվածի (ձմեռ, գարուն, ամառ/աշուն):
Եթե ընտանիքի անդամ չհանդիսացող աշխատողների կրթության մասին հարցերին դժվար է պատասխանելը, ֆերմերին հնարավորություն է տրվում պատասխանելու <<Չգիտեմ>>: Մի քանի պատասխանների հետ միասին սա կարող է հիմք հանդիսանալ բաց թողնված տեղեկությունների լրացման համար:

Շատ կարևոր դեր են խաղում հարցազրուցավարները: Փորձը ցույց է տալիս, որ շատ դեպքերում շատ հավանական է համոզել ֆերմերին մոտավոր հաշվարկներ տրամադրելու համար, եթե նրա վրա մի փոքր ճնշում գործադրվի և բացատրվի նրան, որ վիճակագրության մեջ կարևոր են նաև քիչ բացարձակ ճշգրիտ տեղեկությունները:

2.10 Գյուղատնտեսական ապրանքների վաճառք

Այս կետերը/հարցերը ներկայացվել են ՊԳԿ-ի (FAO) և Գյուղատնտեսության նախարարության կողմից: Դրանք վերաբերվում են տնտեսության կողմից արտադրված արտադրանքի վաճառքին:

ԱՊ փորձագետներն առաջարկում են տարանջատել «Միս և մսամթերք» ու «Կենդանի անասուններ» բաժինները, և «Միս և մսամթերքը» եթե այս բաժինը պարունակում է կենդանի անասուններ (սա հաստատվել է ՇԵ փորձագետների կողմից): Եվ հնարավոր է նաև տարանջատել «Կաթն ու կաթնամթերքը» «Կաթ» և «Այլ կաթնամթերքներ» երկու բաժինների: Երկու դեպքում էլ որոշումը կախված է սվյալների օգտագործման նպատակից:

Ավելի կարևոր է այն, որ դեռ պարզ չէ, թե ինչպես պետք է հարցերը մեկնաբանվեն: Արդյոք խոսքն անցած տարվա վաճառքի մասին է: ԱՊ փորձագետներն առաջարկում են, որ վերջինը հստակ ձևով բացատրվի հրահանգներում:

3. Հարակից թեմաներ

3.1 Ընտրանքային հետազոտություն

Պետք է հաշվի առնել, թե արդյոք ԳՀՀ-ն կարող է մասամբ իրականացվել ընտրանքային հետազոտության միջոցով: Դա համատարած հաշվառման ավելի էժան կդարձնի: Անդամ պետության փորձագետներն առաջարկում են դիտարկել նման տիպի տնտեսությունների հետազոտությունն ընտրանքային տարբերակով իրականացնելը (տես գլուխ 2.1):

- 2) Անհատական տնտեսություններ գյուղերում, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ,
- 3) Ամառանոցների սեփականատերեր, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ,
- 4) Քաղաքային բնակիչներ, որոնք այգիներում փոքր-ինչ զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ:

Տվյալ տիպի փոքր տնտեսությունների ընտրանքի չափն, օրինակ, կարող է լինել յուրաքանչյուր մարզում 10 տոկոսը: Նախքան դա որոշելը, փոքր տնտեսությունների ողջ կարևորությունը պետք է վերլուծվի՝ օգտագործելով մարդահամարի արդյունքները: Համայնքային մակարդակով վիճակագրության անհրաժեշտությունը կվերլուծվի, երբ կայացվի ընտրանքի չափի վերաբերյալ հնարավոր որոշումը:

3.2 Տվյալների հավաքագրման ժամանակահատվածի տևողությունը

ԱՊ փորձագետներն առաջարկեցին են, որ ԳՀՀ –ն կարող է իրականացվել մի քանի շաբաթվա ընթացքում, օրինակ՝ 4 կամ նույնիսկ ավելի շաբաթների ընթացքում: Ուստի, ավելի քիչ հարցազրուցավարներ անհրաժեշտ կլինեն, և տվյալների որակն ավելի կլավանա, քանի որ հարցազրուցավարները համատարած հաշվառման ընթացքում ավելի փորձառու են դառնում: Ավելի քիչ թվով հարցազրուցավարների ուսուցումն ավելի հեշտ և էժան կլինի: Տվյալ հարցի համար պետք չէ պնդել, որ համատարած հաշվառման աշխատանքներն ավարտվեն 1-2 շաբաթից:

3.3 Դաշտային փորձարկում

ԱՊ փորձագետներն առաջարկում են դաշտային փորձարկումների ժամանակ ստուգել ԳՀՀ հարցաթերթիկը և հրահանգները: Առաջարկվում է իրականացնել դաշտային փորձարկումը 2012 թվականի սկզբին: Դաշտային փորձարկումը պարտադիր չէ, որ ներառի 15–20 –ից ավելի տնտեսություններ երկու տարբեր գյուղերից յուրաքանչյուրում:

Երկու գյուղ պետք է ընտրվի, այնպես, որ ներառված լինեն տնտեսություններ ինչպես հարթավայրերից, այնպես էլ լեռնային մասերից: «Տնտեսությունների տեսակների» տարբեր տիպերը պետք է ստուգվեն, և հարցաթերթիկի տարբեր թեմաները պետք է ընդգրկված լինեն:

Դաշտային փորձարկումների փորձը կօգտագործվի ԳՀՀ հարցաթերթիկի հետ փոքր ճշգրտումներ կատարելու համար, պատրաստելու համար թղթային հրահանգները և պլանավորելու համար հարցազրուցավարների ուսուցումը: Դաշտային փորձարկումների փորձը կարող է օգտագործվել նաև որպես ոգեշնչման աղբյուր հարցազրուցավարների հրահանգները պատրաստելու համար:

Դաշտային փորձարկումները կարող են օգտագործվել մեկ ԳՀՀ հարցաթերթիկը լրացնելու համար պահանջվող ժամանակը մոտավոր հաշվարկելու համար: Սույն տեղեկատվությունը կարող է արժեքավոր լինել բյուջեի նպատակների համար:

Վերջապես, դաշտային փորձարկումների արդյունքները կարող են հնարավորություն ընձեռել համեմատելու համար մշակաբույսերի տարածքների տվյալները մշակաբույսերի տարեկան հետազոտության հետ:

Ավելի ուշ, եթե ընդհանրապես հնարավոր է, իրական փորձնական Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառում պետք է իրականացվի Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման բոլոր ասպեկտները ստուգելու համար, այսինքն՝ տվյալների հավաքագրումից մինչև դրանց հրապարակումը:

3.4 Համատարած հաշվառման տվյալների վավերացում

Միավորները պետք է տեղակայվեն և ճշտվեն հենց որ հնարավոր լինի և ցանկալի է դա իրականացնել ֆերմերից հարցազրույց վերցնելու ժամանակ: Այն կիսնայի ռեսուրսներ, քանի որ ֆերմերի հետ ևս մեկ անգամ կապ հաստատելը շատ ժամանակատար է: ԱՊ փորձագետներն առաջարկում են մշակել հարցազրուցավարների համար ստուգումների ցանկ և ներառել այդ տրամաբանական ստուգումները կամ հարցաթերթիկում, կամ հրահանգներում:

Հարցազրուցավարները պետք է հետևողական լինեն և վերահսկեն պատասխանները՝ նախքան տնտեսությունից դուրս գալը: Օրինակ, եթե կան կաթնատու կովեր, ապա անպայման պետք է լինի նաև անասունների կերի վերաբերյալ նշումով տարածք:

Պետք է շեշտել, որ հարցազրուցավարների հրահանգերը շատ կարևոր են, քանի որ գյուղատնտեսության հարցաթերթիկը շատ բարդ է, ինչպես նաև պետք է լինի հարցաթերթիկը լրացնելու համար հրահանգ/ձեռնարկ: Հետազոտության այս մասը չպետք է թերագնահատված լինի:

Տվյալները պետք է վավերացվեն, երբ որ դրանք գրանցվեն: Տրամաբանական ստուգումներ պետք է իրականացվեն, որպեսզի հնարավոր չլինի ընդունել ոռոգված կարտոֆիլի այնպիսի տարածքներ, ոոնք ավելի մեծ են, քան մշակվող կարտոֆիլի տարածքները: Նաև որոշ իրատեսական ստուգումներ պետք է կատարվեն, օրինակ զգուշացում՝ ձիերի քանակը շատ մեծ լինելու դեպքում:

3.5 Չպատասխանված

Ակնկալվում է, որ տնտեսությունների որոշ մասը չի կարող պատասխանել հարցաթերթիկի հարցերին: Հնարավոր է ֆերմերը լրջորեն վատ է զգացել կամ այլ հանգամանքներ կարող էին ֆերմերի և հարցազրուցավարի հանդիպումն անհնարին դարձնել: ԱՊ փորձագետները կարող են նշել երեք տարբեր լուծումներ՝

- 1) Հարցազրուցավարը պարզապես լրացնում է հարցաթերթիկը որքան հնարավոր է լավ՝ կռահելով պահանջվող տեղեկությունները,
- 2) Արդյունքների տարածումը (էքստրապոլացիա) ներկայացված է այնպես, որ եթե տնտեսությունների խմբում կան չպատասխանվածներ, ասենք օրինակ հարցաթերթիկը լրացրած տնտեսությունների արդյունքների 2 տոկոսը պետք է տարածվեն մոտ 1.02-ով:
- 3) Հարցաթերթիկի որոշ մասերը կարող են լրացվել հարցազրուցավարների կողմից, եթե կա բավականին վստահելի ռեսուրս, օրինակ հարևաններից ստացված տեղեկությունները: Հարցաթերթիկի մնացած մասը պետք է նշվի «Պատասխան չկա», և այդպիսով բաց թողնված տեղեկությունները կլրացվեն հաշվի առնելով այն տնտեսության ճշգրիտ տեղեկատվությունը, որը բավականին նման կլինի չպատասխանած տնտեսությանը: Այստեղ տարածքը և չափը կամ այլ հայտնի չափանիշներ կարող են օգտագործվել՝ հարմար տնտեսություն գտնելու նպատակով:

ԱՊ փորձագետները կառաջարկեին 3-րդ լուծումը՝ 1) հնարավոր է կողմնապահություն, քանի որ միտում կա բոլոր անհայտ փոփոխականները զրո դարձնելու, լուծում 2) սկզբունքների պատճառով անհնարին է համատարած հաշվառման համար, բայց կարող է օգտագործվել ընտրանքային հետազոտության համար, քանի որ չպատասխանվածները պարզապես կարող են ընկալվել որպես ընտրանքի նվազեցում:

4. Հաջորդ գործունեությունից առաջ իրականացվելիք առաջադրանքներ

4.1 Առաջարկություններ

2-րդ և 3-րդ մասերում առաջարկությունները տրամադրվել են: Ներքևում ամփոփված են որոշ կարևոր առաջարկություններ՝

ԱՊ փորձագետներն առաջարկում են բոլոր տնտեսությունների համար օգտագործել միևնույն տարբերակը:

Հրահանգները պետք է ներառեն հնարավոր խնդիրների օրինակները, ինչպես նաև լուծումները: Պետք է որքան հնարավոր է շուտ սկսել նման օրինակների հավաքումը, որպեսզի դրանք օգտագործվեն հրահանգներում և հարցազրուցավարների ուսուցման համար:

ՇԵ փորձագետները պետք է դիտարկեն այլ երկրների ԳՀՀ ձեռնարկներին/հրահանգներին, որպես ոգեշնչման աղբյուր: Նման երկու օրինակ կարող են լինել Սերբիայի և Մոլդովայի հանրապետությունների ձեռնարկները:

Կողմնակի աղյուսակների (օժանդակ աղյուսակներ) օգտագործումը որոշ դեպքերում կարող է բարելավել կամ հեշտացնել տվյալների հավաքագրումը: Դրա օրինակ կարող է լինել տարվա կտրվածքով աշխատանքային ժամերի բաշխումը:

Հարցաթերթիկի կոնկրետ պարզեցումները կապված են խոզերի, պարարտանյութերի օգտագործման հետ, և ապրանքների վաճառքի հետ կապված հարցերի տարանջատման հետ:

Ինչ վերաբերում է հարցաթերթիկում տեղ գտած տեխնիկայի բաժնին, ապա պետք է լինի հարց այն մասին, թե արդյոք մեքենաներն օգտագործվում են, երբ տնտեսություններն ունենում են այդ մեքենաները, և եթե նաև լինում են դեպքեր, երբ նրանք վարձակալում կամ վերցնում են այդ մեքենաները:

Հարցաթերթիկը և հրահանգները պետք է ստուգվեն 2012 թվականի սկզբում իրականացվելիք դաշտային փորձարկումների ժամանակ:

ԱՊ փորձագետները առաջարկեցին, որ ԳՀՀ –ն կարող է իրականացվել մի քանի շաբաթվա ընթացքում, օրինակ 4 կամ նույնիսկ ավելին:

Վիճակագրության անհրաժեշտությունը համայնքային մակարդակով պետք է վերլուծվի, երբ ընտրանքի չափերի վերաբերյալ հնարավոր որոշումը կայացվի:

Հարցազրույցներ անցկացնելիս, հարցազրուցավարը պետք է նախքան տնտեսությունը լքելը հետևողական լինի պատասխանների լրացման հարցում և վերահսկի գործընթացը: Հարցազրուցավարի համար պարզ ստուգումների ցանկ պետք է մշակվի:

Տվյալները վավերացնելիս, բաց թողնված տեղեկությունները ցանկալի է ներմուծել այնպիսի տնտեսության ճշգրիտ տեղեկությունից, որը բավականին նման կլինի չպատասխանած տնտեսությանը:

4.2 Գործողություններ նախքան հաջորդ առաքելությունը

Հաջորդ աշխատանքը ուսուցման առաքելությունն է, D.4, որը պետք է օգտագործվի տվյալների հավաքագրման գործընթացին պատրաստվելու և տվյալների որակի վերահսկման համար:

Քանի որ ՀՀ կառավարությունը դեռևս չի որոշել Գյուղատնտեսության համատարած հաշվառման ժամանակացույցը այս (D.3) առաքելության ընթացքում, ապա D.4. հաջորդ առաքելության ժամանակացույցը նույնպես դեռ չի որոշվել: Այնուամենայնիվ, որոշ կարևոր առաջադրանքներ պետք է իրականացվեն, որոշ աշխատանքներ արդեն իսկ իրականացվել են Գյուղատնտեսության նախարարության հետ նախքան աշխատանքային սեմինարը:

Հարցաթերթիկների թե անգլերեն և թե հայերեն տարբերակները թարմացվել են նախքան 2011 թվականի դեկտեմբերի 9-ին Գյուղատնտեսության նախարարության հետ համատեղ աշխատանքային սեմինարը:

Պետք է սկսել երկխոսություն հարցաթերթիկի վերաբերյալ նախարարության, գյուղատնտեսական խորհրդատուների, կազմակերպությունների, այլ շահագրգիռ կողմերի հետ:

Անհրաժեշտ է իրականացնել դաշտային փորձարկումներ և մշակել հրահանգների նախագիծը:

Ընտրանքի և բյուջեյի վերաբերյալ հաշվարկումները պետք է շարունակվեն:

Հավելված 1. Տեխնիկական առաջադրանք

1. Գործունեության նպատակը

Սույն գործունեության նպատակն է ընդհանուր առմամբ գնահատել ընթացիկ աշխատանքը, և մասնավորապես նախաձեռնել հարցազրուցավարների հրահանգների աշխատանքները: Սույն առաքելության մեջ ներգրավված չեն լինելու ՀՀ Գյուղատնտեսության նախարարությունը կամ ֆերմերների համապատասխան կազմակերպությունները, ինչպես նախատեսված էր պայմանագրով, քանի որ սույն գործունեությունը կիրականացվի հետագա փուլերում՝ ԱՄՆ Գյուղողեպարտամենտի հետ համագործակցությամբ:

2. Գործունեության ակնկալվող արդյունքները

Գործունեության ակնկալվող արդյունքներն են՝

Ընթացիկ աշխատանքի գնահատում;
Գյուղատնտեսության համատարած հաշվառման հարցաշարի վերջնական տեսքի բերում;
Համաձայնություն հարցազրուցավարների հրահանգների մշակման սկզբունքների վերաբերյալ;
Հարցաթերթիկների և հրահանգների դաշտային փորձարկումների նախապատրաստում;
Տեխնիկական առաջադրանքի կազմում և հաջորդ գործունեության ժամանակահատվածի վերաբերյալ որոշման կայացում (Դ.4)

3. Ծրագրի մասնակիցները

Պրն. Գագիկ Անանյան, Վիճակագրության Խորհրդի Անդամ (*ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավար*)
Պրն. Արսեն Ավագյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի ղեկավար
Ռուզաննա Վարդանյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի գլխավոր մասնագետ
Լաուրա Գրիգորյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի գլխավոր մասնագետ
Վարդան Արեվշատյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի առաջատար մասնագետ

Քարստըն Լարսեն, Դանիայի Վիճակագրության Գյուղատնտեսության ԳՀՀ ենթաբաժնի պետ
Մոնա Լարսեն, Դանիայի Վիճակագրության Գյուղատնտեսության վիճակագրության ենթաբաժնի պետ

Հավելված 2. ԱՊ փորձագետների առաքելության հանդիպման ծրագիրը

Ժամը	Վայրը	Միջոցառումը	Նպատակը/միջոցառմանն արամասները
Երկուշաբթի, 21 նոյեմբերի, առավոտյան	Կոնգրես հյուրանոց	Հանդիպում ԹՄԽ ի հետ	Շաբաթվա ծրագրի քննարկում
Կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ բաղադրիչի ղեկավարի հետ	Ընթացիկ կարգավիճակը: ՇԵ բաղադրիչի ղեկավարը ներկայացնում է Դ.2 և Դ.4.2 գործունեությունների զարգացումները և ներքին աշխատանքային ընթացքը:
Երեքշաբթի, 22 նոյեմբերի, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում Գյուղատնտես սության վիճ. բաժնի հետ	Մարդահամարի և փորձնական հետազոտության փորձի արդյունքները: Մարդահամարի հրահանգների օգտագործումը: Հետևանքները գյուղատնտեսության համատարած հաշվառման համար:
Կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում Գյուղ. վիճ. բաժնի հետ	Հարցազրուցավարների հրահանգները և հարցաշարը՝ կենտրոնացում կրիտիկական սահմանումների վրա- պրագմատիկ և գործառնական հրահանգներ
Չորեքշաբթի, 23 նոյեմբերի	ՀՀ ԱՎԾ	Սեմինար տարածքային վիճակագրակ. գրասենյակում	Ընթացիկ ծրագրերի ներկայացում, հարցաթերթիկի նախագիծ և հրահանգներ: Տարածքային ներդրումը քննարկումների մեջ: Դաշտային փորձարկումների ժամանակացույցը և դրանց գործնական իրականացումը:
Հինգշաբթի, 24 նոյեմբերի, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում գյուղատնտես սության վիճ. բաժնի հետ	Երեքշաբթի օրվա ծրագրի շարունակություն-կենտրոնացում գործառնական և հստակ հրահանգների վրա՝ հաշվի առնելով տարածքային մակարդակներով ներդրումը
Կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ բաղադրիչի ղեկավարի հետ	Չորեքշաբթի օրվա սեմինարի ամփոփում: Աշխատանքային ծրագրի հնարավոր ճշգրտումներ: Աշխատանք առաքելության զեկույցի շուրջ:
Ուրբաթ, 25 նոյեմբերի, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հատուկ հանդիպումներ	Առաքելության զեկույցի շուրջ հետագա աշխատանք և բրիֆինգի նախապատրաստում:
Կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Բրիֆինգ ՇԵ ծրագրի ղեկավարի հետ	Եզրակացություններ և առաջարկություններ: Հետևանքները հաջորդ առաքելության համար և ՇԵ փորձագետների համար կիրառելի աշխատանքային ծրագիրը:

Հավելված 3. Անձինք, որոնց հետ հանդիպումներ են տեղի ունեցել

Պրն. Ստեփան Մնացականյան, ՀՀ ԱՎԾ Նախագահ, *(ՇԵ Ծրագրի ղեկավար)*

Պրն. Գագիկ Անանյան, Վիճակագրության Խորհրդի Անդամ *(ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավար)*

Անահիտ Սաֆյան, Միջազգային վիճակագրական համագործակցության բաժնի պետ

Պրն. Արսեն Ավագյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի ղեկավար

Ռուզաննա Վարդանյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի գլխավոր մասնագետ

Լատրա Գրիգորյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի գլխավոր մասնագետ

Վարդան Արեվշատյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի առաջատար մասնագետ

Վահե Ճաղարյան, Գյուղատնտեսության վիճակագրության բաժնի առաջին կարգի մասնագետ

Լևոն Դավթյան, ՀՀ ԱՎԾ Արարատի մարզային գործակալության տնօրեն, Արտաշատ

Կարինե Խաչատրյան, ՀՀ ԱՎԾ Արարատի մարզային գործակալության հարցազրուցավար, Արտաշատ

Ռոզա Խաչատրյան, ՀՀ ԱՎԾ Արարատի մարզային գործակալության հարցազրուցավար, Արտաշատ

Հավելված 4. Այլ աղբյուրների օգտագործումը վիճակագրության մեջ

Ընդհանուր առմամբ լավ գաղափար է օգտագործել արդեն իսկ գոյություն ունեցող տեղեկատվությունը, որոնք առկա են այլ պետական հաստատությունների կողմից ստեղծված ռեգիստրներում:

Վիճակագրական գրասենյակը ռեսուրսներ է խնայում և ձեռնարկությունները ստիպված չեն լինի տրամադրել միևնույն տեղեկատվությունը մեկից ավելի մարմիններին:

Ինչևէ, մշտապես հարցաշարից հարցեր հանելը շատ դժվար քայլ է՝ հաշվի առնելով, որ միևնույն տեղեկատվությունը կարելի է ձեռք բերել այլ աղբյուրից: Եկեք ընդունենք, որ հողի օգտագործման ռեգիստրը պահվում է Գյուղատնտեսության նախարարության մոտ՝ կառավարելու համար մշակաբույսերի սուբսիդավորման համակարգը:

Հետևյալ կետերը պետք է հաշվի առնվեն՝ նախքան որևէ որոշում կայացնելը.
Նախ և առաջ ռեգիստրը պետք է տրամադրվի վիճակագրական գրասենյակին պատշաճ համակարգչային ֆորմատով և տվյալների բովանդակության բավարար փաստաթղթավորմամբ:

Արդյոք բոլոր տնտեսությունների միավորներն են ընդգրկված ռեգիստրում թե միայն որոշ տնտեսություններ:

Արդյոք ռեգիստրների արդյունքները համապատասխանում են վիճակագրական արդյունքներին (օրինակ գյուղատնտեսության ոլորտում) և եթե ոչ, ապա ինչու:

Արդյոք բոլոր մշակաբույսերն են ընդգրկված ռեգիստրում, թե միայն հողի օգտագործման մասը, օրինակ հացահատիկի հողատարածքը և այլն, սակայն ոչ խոտային տարածքները:

Արդյոք որոշ մշակաբույսեր ավելի քիչ լրջորեն են ընդունվում, օրինակ կարտոֆիլը և ճակնդեղը արդյոք ընդգրկված են <<այլ մշակաբույսերի>> կատեգորիայի տակ:

Հավելված 5. Դանիայի լուծումը աշխատուժի վերաբերյալ

Հետևյալ մոդելը օգտագործվել է տարիներ շարունակ Դանիայի տնտեսության կառուցվածքի հետազոտության համար՝ ԵՄ աշխատուժի վերաբերյալ պահանջներին համապատասխանելու համար: Դանիան ընտրել է աշխատաժամանակը ըստ շաբաթական աշխատած ժամերի չափելու տարբերակը՝ տարվա ընթացքում աշխատած ժամերի փոխարեն, ըստ որի ֆերմերը ստիպված է լինում պատկերացնելու, թե որքան է եղել <<միջին շաբաթը>>: Սա հեռու է կատարյալ լինելուց, սակայն տրված լուծումը ապացուցել է, որ այն կառավարելի է: Քանի որ աշխատանքի ծանրաբեռնաձուլությունը խիստ տարբերվում է ըստ տարվա տարբեր եղանակների, խնդիրն այն է, որ ֆերմերը իսկապես կիրառի միջին շաբաթը, այլ ոչ թե պարզապես վերջին շաբաթը:

	0 ժամ	1-8 Ժամեր/շաբաթ	9-18 ժամեր/շաբաթ	19-26 ժամեր/շաբաթ	27-36 ժամեր/շաբաթ	>= 37 ժամեր/շաբաթ
Տնտեսության սեփականատերը					X	
Ղեկավարը, եթե տարբեր է սեփականատիրոջից						
Սեփականատիրոջ կինը		X				

Աշխատած ժամանակը պետք է նշվի X-ով: Պետք է լինի միայն մեկ X սեփականատիրոջ համար կամ ղեկավարի համար, որը սեփականատիրոջից տարբեր է, սակայն երբեք չի կարող այն լինել երկուսի համար էլ նույնը: Հաստատությունների տնտեսությունների համար, օրինակ պետական հետազոտություններ իրականացնող տնտեսություններում պետք է միշտ լինի ղեկավար, որը սեփականատիրոջից տարբեր այլ անձ է, քանի որ սեփականատիրոջ գաղափարը ենթադրում է անձնավորություն, այլ ոչ թե հաստատություն:

Գյուղատնտեսական աշխատողները ընդգրկված են այստեղ հետևյալ կերպ՝

	1-8 Ժամեր/շաբաթ	9-18 Ժամեր/շաբաթ	19-26 Ժամեր/շաբաթ	27-36 Ժամեր/շաբաթ	>= 37 Ժամեր/շաբաթ
Ընտանիք, տղամարդ		2			
Ընտանիք, կին	1				
Ոչ ընտանիք, տղամարդ					2
Ոչ ընտանիք, կին					1

Այստեղ ֆերմերը պետք է նշի մարդկանց քանակը, ինչպես պատկերված է վերը նշված օրինակում: Կան որոշ լրացուցիչ հարցեր, որոնք ընդգրկում են հարցեր, որոնք վերաբերվում են տնտեսությունից դուրս կատարված աշխատանքին:

·áñíáóÝ»áoÁÚ³Ý ÑÇÙÝ³Ý Ý»ë³ÍÁ

³Úá

íá

II. ÝáoÁ³ÇñÁ

¶ÚáoÔ³ÝÝ»ë³Ý ÑáÔ³Ýñ³ÍÚÁ

Ñ³ (0,0)

N	²	ë»±³Ý		íñÓ³Éí¶	ÝÝ»éáoÁÚáoÝ Á ÝÚñÇÝáoÚ ¿
		ÁÝ¹³Ú»ÝÁ	áñÇó ïñí¶ ¿ íñÓ³ÉáoÁÚáoÝ		
22	íñ»É³ÑáÔ				
23	äïÔ³Íáo ³Ú·Ç ³Ñ³äïÔ³Ýáo				
24	É³ÓáoÔÇ ³Ú·Ç				
25	³Ý³Ý ÉáíÑ³ñù				
26	²ñáí³Úñ				
27	²ÚÉ ÑáÔ»ñ				
28	ÁÝ¹³Ú»ÝÁ ·ÚáoÔ³ÝÝ»ë³Ý ÑáÔ³Ý»ëù»ñ				

III. Ø³Íáo ·ÚáoÔ³ÝÝ»ë³Ý Òß³ÍáoÚé»ñÇ ó³Ýù³ñ³ÍáoÁÚáoÝÝ»ñÁ Ñ³ (0,0)

N	²	ÁÝ¹³Ú»ÝÁ	áñÇó áéá·íaÔ	ó³éí³óÇ áéá·í»É ¿
		1	2	3
29	Ð³ó³Ñ³Çí³ÚÇÝ ³Ñ³Çí³ÁÝ¹»Ô»Ý³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
30	³Ú¹ ÁíáoÚ ³ßÝ³Ý³ó³Ý Ñ³ó³Ñ³Çí³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
31	áñÇó ³ßÝ³Ý³ó³Ý óáñ»Ý			
32	³ßÝ³Ý³ó³Ý ·³ñÇ			
33	·³ñÝ³Ý³ó³Ý Ñ³ó³Ñ³Çí³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
34	áñÇó ·³ñÝ³Ý³ó³Ý óáñ»Ý			
35	·³ñÝ³Ý³ó³Ý ·³ñÇ			
36	Ñ³x³ñ			
37	Ñ³Çí³ÁÝ¹»Ô»Ý³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
38	Í³ñíáyÇÉ			
39	³ÝÇ³ñ³Ýáo³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
40	áñÇó Í³Ó³Úμ			
41	íñáoÝ·			
42	ÉáÉÇÍ			
43	ëÚáoÍ			
44	áoá»Ô			
45	éáÉ			
46	ëÉíáñ			
47	³ÚÉ			
48	³áéí³Ý³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ			
49	í»ÉÝÇí³Ý Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
50	áñÇó ÍÉ³Éáí			
51	ÚáoÔ³Íáo			
52	éáoÝÍ		x	x
53	í»ñ³ÚÇÝ Òß³ÍáoÚé»ñ, ÁÝ¹³Ú»ÝÁ			
54	áñÇó ÚÇ³ÚÚ³ Éáí³ÍáoÚé»ñ			
55	μ³¹/²Ú³ÚÚ³ Éáí³ÍáoÚé»ñ			
56	³ÚÉ			
57	ÁÝ¹³Ú»ÝÁ ó³Ýù³ñ³ÍáoÁÚáoÝÝ»ñ			
58	ò»É»ñ μáÉáñ í»ë³Ý»ñÇ			

IV. ²éí³ μ³¹/²Ú³ÚÚ³ ÝÍ³ñíÝ»ñÇ í³ñ³ÍáoÁÚáoÝÝ»ñÁ Ñ³ (0,0)

	ÁÝ¹³Ú»ÝÁ	áñÇó` μ»ñù³- Íáo Ñ³é³Ç	ÁÝ¹³Ú»ÝÇó áéá·íaÔ	áñÇó` μ»ñù³- Íáo Ñ³é³Ç

N	2		¶		9
59	āiāō " N³āiāō, AY¹³U»YA ³Ū¹ ĀiāōŪ²				
60	NY¹³āñY»ñ, AY¹³U»YA āñÇó²				
61	ĒYŌāñ				
N	2		¶		9
62	ī³YŌ				
63	ē»ñĪÇĒ				
64	³ŪĒ				
65	īāñÇ 1/2 īāñY»ñ, AY¹³U»YA āñÇó²				
66	ĪÇñ³Y				
67	¹»ŌŌ				
68	Ī»é³ē				
69	ē³Ēāñ				
70	μ³Ē				
71	NāY				
72	³ŪĒ				
73	AYīāō 1/2 āiāōŌY»ñ, AY¹³U»YA āñÇó²				
74	AYīāōŪ¹/²				
75	īĒÇĒ (āY¹āōĪ)				
76	Yāōβ				
77	³ŪĒ				
78	ŪāōŌ³āōY»ñ, AY¹³U»YA āñÇó²				
79	ŌÇĀ³āiāōŌ				
80	³ŪĒ				
81	Ū»ñŌ³ñ ¹³ñŌ³ŪÇYŸ»ñ, AY¹³U»YA āñÇó²				
82	Āāō¹/²				
83	Yāōé				
84	³ñŪ³Ū³Y³ñÇYç (Ī³ñ³ĒŪáĪ)				
85	³ŪĒ				
86	N³āiāōŌY»ñ (ĀāōĀ, »īY³ŪāñÇ, »Ē³Ī, N³Ō³ñç " ³ŪĒY, Y»ñ³ēŪ³Ē āiŌ³iāō īYĪ³ñĪY»ñÇ ŪÇçβ³ñŪ³ŪÇY ī³ñ³iāōĀŪāōYŸ»ñāōŪ īYĪ³iĀ), AY¹³U»YA āñÇó²				
87	ĀāōĀ				
88	Ē³ŌāŌ, AY¹³U»YA āñÇó²				
89	ī»ĒYÇĪ³³Y				

90. īYī»ēāōĀŪ³YĀ (Ī³¹/²Ū³Ī»ñāāōĀŪ³YĀ) ā³ī³YāŌ . ŪāōŌ³īYī»ē³ī³Y NāŌ³ī»ēū»ñY ³ŪĒ
μY³Ī³Ūñ»ñāōŪ

Đ³Ū³ŪYŷÇ ³Yī³YāōŪĀ _____
Īā¹Ā

Đ³Ū³ŪYŷÇ ³Yī³YāōŪĀ _____
Īā¹Ā

Ō³ñ¹/²Ç ³Yī³YāōŪĀ _____
Īā¹Ā

Ō³ñ¹/²Ç ³Yī³YāōŪĀ _____
Īā¹Ā

N³ (0,0) N³ (0,0)

	AY¹³U»YA
91	ī³ñ»Ē³NāŌ
92	āiŌ³iāō ³Ū·Ç " N³āiŌ³Yāó
93	Ē³ŌāŌÇ ³Ū·Ç
94	Y³ī³Y ĒāiN³ñŪ
95	²ñāi³Ūñ
96	²ŪĒ NāŌ»ñ
97	AY¹³U»YA ·ŪāōŌ³īYī»ē³ī³Y NāŌ³ī»ēū»ñ

	AY¹³U»YA
98	ī³ñ»Ē³NāŌ
99	āiŌ³iāō ³Ū·Ç " N³āiŌ³Yāó
100	Ē³ŌāŌÇ ³Ū·Ç
101	Y³ī³Y ĒāiN³ñŪ
102	²ñāi³Ūñ
103	²ŪĒ NāŌ»ñ
104	AY¹³U»YA ·ŪāōŌ³īYī»ē³ī³Y NāŌ³ī»ēū»ñ

ú·ī³·āñĪ³Ī ā³ñ³ñ³YŪāōĀ»ñĀ " ĀāōY³ŷÇŪÇĪ³īY»ñĀ

V.æ»ñŪāó/ç»ñŪ³³Y ³ēĪ³ŪāōĀŪāóYĀ

/ú·ē./Ū»īñ/

		²Uá	àã
10	ú·ṛ·áñlí»±É »Ý N³Yú³ÚÇY		
5	á³ñ³ñ³YÚáóÃ»ñ		
10	ú·ṛ·áñlí»±É »Ý úñ·³Y³Ý		
6	á³ñ³ñ³YÚáóÃ»ñ		
10	ú·ṛ·áñlí»±É »Ý máóÁ³YÚáóÃ»ñ "		
7	ÁáóY³úÇÚÇI³Y»ñ		

	AY¹N³Yáóñ ṛ³ñ³láóAUáóYA	
10	áñÇó` μ³YÇ³ñ³Yáó³ÚÇY Úβ³ṛ³μáóÚé»ñ	
8	³x»óY»Éáó N³Ú³ñ	

VI. ¶Uáóõ³YÍ»é³³Y Í»Ý¹³YÇY»ñÇ" ÁéãáóÝY»ñÇ ³éÍ³·ÉÉ³ú³Y³IÁ (³é ____ ¹ñáóÃÚ³Úμ) /·ÉáóÉ/

N		AY¹³U»YA	áñÇó` è»±³I³Y
	2		¶
109	ÉáBáñ »OÇ»ñ³Iáñ ³Y³éáóÝY»ñ, AY¹³U»YA		
110	áñÇó` ÍáI»ñ		
111	áñÇó` Í³ÁY³ÚÇY NáiÇ ÍáI»ñ		
112	³ñ³ṛ³ñáÓ óáóÉ»ñ		
113	μ³YáO »½Y»ñ		
114	¿· ³ñáó NánÁ»ñ ÚÇYá" 1 ṛ³ñ»I³Y		
115	»ñÇYÇY»ñ 1-Çó ÚÇYá" 2 ṛ³ñ»I³Y		
116	óÉÇIY»ñ 1-Çó ÚÇYá" 2 ṛ³ñ»I³Y		
117	»ñÇYÇY»ñ 2 ṛ³ñ»I³YÇó μ³ñÓñ		
118	óÉÇIY»ñ 2 ṛ³ñ»I³YÇó μ³ñÓñ		
119	áé»ñÚY³Iáñ³I ¿· Úá½ÇY»ñ³ 2 ṛ³ñ»I³YÇó μ³ñÓñ		
120	³ÚÉ è»é³ṛ³ñÇú³ÚÇY ÉUμ»ñÇ ÉáBáñ »OÇ»ñ³Iáñ ³Y³éáóÝY»ñ		
121	¶Uá»BÝ»ñ		
122	áñÇó` Ú³ṛ³IY»ñ		
123	·áÚβ³óáóÉ»ñ		
124	³ÚÉ è»é³ṛ³ñÇú³ÚÇY ÉUμ»ñ		
125	Éá½»ñ, AY¹³U»YA		
126	áñÇó` Ú³Úñ Éá½»ñ NÇÚY³³Y NáiÇ		
127	¿· Éá½»ñ I³½Ú³ÉñÚ³Y N³Ú³ñ" 4-12 ³Úé³I³Y		
128	AY¹³U»YA Éá½»ñÇ·ÉÉ³ú³·	ÚÇYá" 20 Í·	
129	Y³IÇó (μ³ó³é»ÉáI 126 " 127 IáÓ»ñÇ	21-50 Í·	
130	·ÉÉ³ú³Y³IÁ)	51 Í· " ³I»ÉÇ	
131	ááÉ³ñY»ñ μáÉáñ ó»O»ñÇ, AY¹³U»YA		
132	áñÇó` Ú³úÇY»ñ		
133	ÉáU»ñ		
134	ÚÇá" 1 ṛ³ñ»I³Y ·³éY»ñ		
135	βÇβ³IY»ñ		
136	²UÍ»ñ, AY¹³U»YA		
137	áñÇó` Ú³Úñ ³UÍ»ñ		
138	YáÉ³½Y»ñ		
139	ÚÇá" 1 ṛ³ñ»I³Y áóÉ»ñ		
140	OÇ»ñ, AY¹³U»YA		
141	áñÇó` ½³ÚμÇIY»ñ 3 ṛ³ñ»I³Y " ³I»ÉÇ		
142	Nái³I»ñ		
143	UṛñáóIY»ñ		
144	O³·³ñY»ñ, AY¹³U»YA		
145	áñÇó` Ú³Úñ x³·³ñY»ñ		
146	ÁéãáóÝY»ñ, AY¹³U»YA		
147	áñÇó` ³I³Y N³I»ñ		
148	³ÚÉ N³I»ñ		
149	μñáÚÉ»ñY»ñ		
150	NÝ¹I³N³I»ñ		
151	é³»ñ		
152	μ³I»ñ		
153	³ÚÉ ÁéãáóÝY»ñ		
154	OñÁ³Iáó ·³½³YÝ»ñ		
155	áñÇó` Ú³Úñ»ñ		

156	Ø»Óí³AYí³YÇùY»ñ, N³í		
157	²í³Y³íY»ñ		
158	æáñÇY»ñ		

159. ¶ÚáoÕ³óÇ³í³Y íYí»ëáoÃÚáoYáoÙ (Í³½Ú³í»ñáoÃÚáoYáoÙ) ½µ³Óíáo±Ú »ù ÓÍYáñëáoÃÚ³Úµ
 "ÓÍY³µáoíáoÃÚ³Úµ
 ³Úá áã

VII. ¶ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y í»ÉYÇí³ÚÇ ³éí³ÚáoÃÚáoYÁ

N		ø³Y³IA	ánÇó` ë³ñùCY
1			¶
6	íñ³íáñY»ñ, ánÇó`		
16	ÁñÁáoñ³íáñ		
16	³YÇí³íáñ		
16	'»éY³í³ñ ³ííáÚ»ù»Y³Y»ñ		
16	Ð³ó³N³íÇí³N³í³ú íáÚµ³ÚYY»ñ		
16	Í»ñ³N³í³ú íáÚµ³ÚYY»ñ		
16	ÉáiNYOÇāY»ñ		
16	Í³Á í»ñ³UB³íáo ë³ñù³íáñáoÙ		
16	P³ñù³ó³YY»ñ		
16	íáoÉíÇí³íáñY»ñ		
17	²ÚÉ(ÝB»É)		
17			
17			

173. ú. í. ³. áñí»±É ç ³ñíÚáu . ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y ³É³í³YúY»ñáoÙ Í»Y¹³YÇ µ³Yáo áóÁ
 ³Úá áã

VIII. ²éí³ . ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y ÝB³Y³íáoÃÚ³Y B»Yú»ñ " BÇYáoÃÚáoYÝ»ñ

P»Yú»ñ " BÇYáoÃÚáoYÝ»ñ Y³É³í»éí³í ³Y³ëáoYÝ»ñ á³Ñ»Éáo N³Ú³ñ

174. Éábáñ »OÇ»ñ³íáñ ³Y³ëáoYÝ»ñ á³Ñ»Éáo N³Ú³ñ (-ÉáoÉ)

175. Éá½³YáoY»ñ (-ÉáoÉ) 177. ÁéáY³YáoY»ñ (-ÉáoÉ)

176. àãÉ³ñ³YáoY»ñ (-ÉáoÉ) 178. ²ÚÉ (ÝB»É) _____ (-Éá

PÇYáoÃÚáoYÝ»ñ. ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y ÚÁ»ñùÇ »ñí³ñ³í" á³Ñá³YÚ³Y N³Ú³ñ

179. ä³Ñ»éí³ñ³YÝ»ñ(íáYÝ³) 80. ê³éY³ñ³YÝ»ñ(íáYÝ³)

³Úá áã

181. P»Yú»ñ " BÇYáoÃÚáoYÝ»ñ . ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y í»ÉYÇí³ÚÇ á³Ñá³YÚ³Y N³Ú³ñ

182. P»Yú»ñ " BÇYáoÃÚáoYÝ»ñ . ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y ë³ñù»ñÇ " ë³ñù³íáñáoÙY»ñÇ á³Ñá³YÚ³Y N³Ú³ñ

183. ¶ÚáoÕ³íYí»ë³í³Y í»ÉYÇí³ÚÇ Yáñá. Ú³Y " í»ÉYÇí³í³Y ÉY³ÚùÇ í³ñáÓáoÃÚáoYÝ»ñ

- 1- ³ñÓñ³.áóÙÝ
- 2 - Á»ñÇ µ³ñÓñ³.áóÙÝ
- 3 - ØÇçÇÝ Û³ëÝ³.Çí³Ý
- 4 - Û³ÉÝ³í³Ý Û³ëÝ³.Çí³Ý
- 5 - ÁÝ¹Ñ³Ýáóñ ÛÇçÝ³í³ñ. (ÉñÇí)
- 6 - ÁÝ¹Ñ³Ýáóñ ÑÇÙÝ³í³Ý
- 7- ÁÝ¹Ñ³Ýáóñ í³ññ³í³Ý
- 8- ááóÝÇ í³ññ³í³Ý
- 9- ³Áí³ñ³ÝáóÙ » Û á³í³ëÉ³Ý » É

- 2- ÞÇÝ³ñ³ñáóÃÙáóÝ
- 3- ÍñÃáóÃÙáóÝ
- 4- ²é¹áóñ ñ í³é³ÙáóÃÙáóÝ
- 5 - ä»í³í³Ý,Ñ³Ù³ÙÝù³ÙÇÝ í³Ù ³ÙÉ ÑÇÙÝ³ñí
- 6- ²éáØç³á³ÑáóÃÙáóÝ
- 7- ³ÙáóØ³íÝí»éáóÃÙáóÝ
- 8- ³ÙÉ áÉáñí

X. ä³ñ»Ý³ÙÇÝ ³á³ÑáíáóÃÙáóÝÁ

208.³ÙáóØ³óÇ³í³Ý íÝí»éáóÃÙáóÝáóÙ ³ñí³íñí³í.ÙáóØ³íÝí»é³í³Ý ÛÃ»ñùÝ ù.í³.áñíáóÙ ç ÛÇç³ÙÝ

³Ùá áã

209.íÝí»éáóÃÙáóÝáóÙ ½µ³Óíáó±Ù » ù .ÙáóØ³íÝí»é³í³Ý ÛÃ»ñùÇ í»ñ³Ùß³íÙ³Ùµ

³Ùá

210.íÝí»éáóÃÙáóÝáóÙ í»ñ³Ùß³í³í ÛÃ»ñùÁ Ý³É³í»éí³±í ç í³x³éùÇ Ñ³Ù³ñ

³Ùá

XI. íÝí»éáóÃÙáóÝáóÙ ³ñí³íñí³í.ÙáóØ³íÝí»é³í³Ý ÛÃ»ñùÇ Çñ³óáóÙÁ

		í³x³éí»É ç	íáíáé/		
			³Ù¹ ÁíáóÙ¹	í»ñ³Ùß³íáó	í³½Ù³í»ñááó-ÁÙ³ÝÁ
21	Ð³ó³Ñ³Çí ñ Ñ³Çí³ÁÝ¹»Ø»Ý	100			
21	Í³ñíáýÇÉ	100			
21	³Ýç³ñ»Ø»Ý	100			
21	ä³ñ»Ý³ÙÇÝ µáéí³Ý	100			
21	áíáóØ ñ Ñ³í³áíáóØ	100			
21	É³ÓáÓ	100			
21	ØÇë	100			
21	Øë³ÙÃ»ñù	100			
21	Í³Ã	100			
22	Í³ÁÝ³ÙÃ»ñù	100			
22	Óáó	100			
22	Ø»Øñ	100			
22	´áóñ¹	100			

Ð³ñó³Ã»ñÃÁ Éñ³óÝáÓÇ(Ñ³ñó³¹/²ñáóó³í³ñÇ) _____
 ³ÝáóÝ, ³¹/².³ÝáóÝ, éíáñ³.ñáóÃÙáóÝ

íÝí»éáóÃÙ³Ý.ÉÉ³íáñÇ _____
 ³ÝáóÝ, ³¹/².³ÝáóÝ, éíáñ³.ñáóÃÙáóÝ

ÞÚàðÐʹÈàÁÚàöÛ î°ÔʹʹiàóÁÚʹÛ îð²Ø², ðØ²Û " Ðʹʹ²¹/àîàóÁÚ²ÛÀ Ø²éÛʹò°Èàó Ð²Ø²ð